

رام - ۱۱۹ اردیبهشت

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازدهای امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام برایم بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

نوزدهم اردیبهشت

نوزدهم اردیبهشت در تاریخ قرون میانه‌ی ایران با مرگ الغ بیک نوه‌ی دانشمند تیمور لنگ مصادف است.

الغ بیک که دو نسل پس از تیمور در سلسله‌ی گورکانی به سلطنت رسید، اخترشناس و ریاضیدان بزرگی بود و

در پشتیبانی از دانشمندان ایرانی و آباد ساختن شهرها کوششی داشت. چندان که رصدخانه‌ی سمرقند را با مدیریت

جمشید کاشانی ساخت. او در چنین روزی به سال ۸۲۹ خورشیدی به دست فرزند جاه طلبش عبداللطیف میرزا

گورکانی حاکم بلخ به قتل رسید. این پسر بر پدر شورید و او را همراه با برادرش با مکر به قتل رساند، اما خودش

هم پس از شش ماه سلطنت به دست سربازانش کشته شد.

سرد و دو هزار نیک بوده است که در قماش اینت اسم نیکات پس تفاوت میان آن سال
 و سال مطلوب کیم و آنرا در فضل کمال شمس یکال قمری کران ده روز و شصت هزار و هشتاد و پنج
 نیک است در قماش اینت اسم نیکات شصت و پنج و حاصل برابر اصل سرها افزای هر سال
 مطلوب بعد از اصل پند و از مجموع مدت یکماه در اوسط آن پست و نه روز و پنج هزار و سیصد و شصت
 نیک باشد در قماش اینت اسم نیکات طی میگردند مدت یکماه مانده و اگر سال مطلوب پیش از
 سال اصل باشد حاصل ضرب در آن بعد از مدت یکماه قمری در سالها نقصان کنیم و اگر متوان گاست مدت
 یکماه قمری در سالها افزاییم بعد از آن بجاییم پس یکماه مانده مدت یکماه اول از آن ماهی دوشی
 باشد در سال مطلوب پس آنرا از ما قبل جدول تضاعف ماه قمری جدول تضاعف فصل اول

روز	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۱	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۲	۲	۴	۶	۸	۱۰	۱۲	۱۴	۱۶	۱۸	۲۰	۲۲	۲۴	۲۶	۲۸	۳۰	۳۲	۳۴	۳۶	۳۸	۴۰	۴۲	۴۴	۴۶	۴۸	۵۰	۵۲	۵۴	۵۶	۵۸	۶۰
۳	۳	۶	۹	۱۲	۱۵	۱۸	۲۱	۲۴	۲۷	۳۰	۳۳	۳۶	۳۹	۴۲	۴۵	۴۸	۵۱	۵۴	۵۷	۶۰	۶۳	۶۶	۶۹	۷۲	۷۵	۷۸	۸۱	۸۴	۸۷	۹۰
۴	۴	۸	۱۲	۱۶	۲۰	۲۴	۲۸	۳۲	۳۶	۴۰	۴۴	۴۸	۵۲	۵۶	۶۰	۶۴	۶۸	۷۲	۷۶	۸۰	۸۴	۸۸	۹۲	۹۶	۱۰۰	۱۰۴	۱۰۸	۱۱۲	۱۱۶	۱۲۰
۵	۵	۱۰	۱۵	۲۰	۲۵	۳۰	۳۵	۴۰	۴۵	۵۰	۵۵	۶۰	۶۵	۷۰	۷۵	۸۰	۸۵	۹۰	۹۵	۱۰۰	۱۰۵	۱۱۰	۱۱۵	۱۲۰	۱۲۵	۱۳۰	۱۳۵	۱۴۰	۱۴۵	۱۵۰
۶	۶	۱۲	۱۸	۲۴	۳۰	۳۶	۴۲	۴۸	۵۴	۶۰	۶۶	۷۲	۷۸	۸۴	۹۰	۹۶	۱۰۲	۱۰۸	۱۱۴	۱۲۰	۱۲۶	۱۳۲	۱۳۸	۱۴۴	۱۵۰	۱۵۶	۱۶۲	۱۶۸	۱۷۴	۱۸۰
۷	۷	۱۴	۲۱	۲۸	۳۵	۴۲	۴۹	۵۶	۶۳	۷۰	۷۷	۸۴	۹۱	۹۸	۱۰۵	۱۱۲	۱۱۹	۱۲۶	۱۳۳	۱۴۰	۱۴۷	۱۵۴	۱۶۱	۱۶۸	۱۷۵	۱۸۲	۱۸۹	۱۹۶	۲۰۳	۲۱۰
۸	۸	۱۶	۲۴	۳۲	۴۰	۴۸	۵۶	۶۴	۷۲	۸۰	۸۸	۹۶	۱۰۴	۱۱۲	۱۲۰	۱۲۸	۱۳۶	۱۴۴	۱۵۲	۱۶۰	۱۶۸	۱۷۶	۱۸۴	۱۹۲	۲۰۰	۲۰۸	۲۱۶	۲۲۴	۲۳۲	۲۴۰
۹	۹	۱۸	۲۷	۳۶	۴۵	۵۴	۶۳	۷۲	۸۱	۹۰	۹۹	۱۰۸	۱۱۷	۱۲۶	۱۳۵	۱۴۴	۱۵۳	۱۶۲	۱۷۱	۱۸۰	۱۸۹	۱۹۸	۲۰۷	۲۱۶	۲۲۵	۲۳۴	۲۴۳	۲۵۲	۲۶۱	۲۷۰
۱۰	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰	۱۰۰	۱۱۰	۱۲۰	۱۳۰	۱۴۰	۱۵۰	۱۶۰	۱۷۰	۱۸۰	۱۹۰	۲۰۰	۲۱۰	۲۲۰	۲۳۰	۲۴۰	۲۵۰	۲۶۰	۲۷۰	۲۸۰	۲۹۰	۳۰۰

و ماه با محبت حصه انعام مابین اول اردیبهشت
 و اول دوشی برادر هر سال از سید کرامت
 یکال شمسی کران شصت روز و شصت هزار
 هفتصد و چهل نیکت و در قماش اینت

برگی از زیج الغ بیک، جدول
 نجومی ای که جمشید کاشانی
 و گروهی از دانشمندان همکارش
 با فرمان و همکاری الغ بیک تدوین کردند.

در تاریخ معاصرمان این روز با چند کشمکش قرین است که با روحیه‌ی بلشویکی پیوندی دارد. در ۱۲۹۹ کمونیستهای قفقازی که توسط ارتش سرخ پشتیبانی می‌شدند این منطقه را تسخیر کردند و به ویژه در جریان سقوط باکو و گرفتن این شهر جنایتهای زیادی مرتکب شدند. هفت دهه بعد باز در این منطقه بحرانی پیش آمد و آن زمانی بود که در سال ۱۳۷۱ قوای ارمنی شوشا را تصرف کردند. در بین این دو تاریخ رخداد شبه‌بلشویکی‌ای در ایران رخ داد و آن هم اعدام حبیب القانیان در سال ۱۳۵۸ بود که انگار مهمترین جرمش ثروت فراوانش بوده باشد. چون او رئیس انجمن کلیمیان ایران هم بود، این واقعه مهاجرت گسترده‌ی یهودیان ایران به غرب را به دنبال داشت.

در خارج از ایران دو رخداد وابسته به جنگ جهانی دوم در این روز رخ داده است. یکی در ۱۳۱۵ که ایتالیایی‌ها در آن پس از فتح آدیس‌آبآبا کشور اتیوپی را بخشی از قلمرو خود اعلام کردند، و دیگری در ۱۳۲۰ که زیردریایی آلمانی U-110 توسط ناوگان انگلیس غنیمت گرفته شد. این زیردریایی یک دستگاه رمزگذاری اینگما-ماشین داشت که بعدتر برای واگشایی پیامهای آلمانیها مورد استفاده قرار گرفت

پانچ و جودی

حبیب‌الله القانیان

بوفالو بیل

رخدادهای فرهنگی و علمی نوزدهم اردیبهشت هم جالب توجه بوده‌اند. در ۱۲۵۳ اولین تراموای اسبی در بمبئی شروع به کار کرد، در ۱۲۸۰ اولین پارلمان استرالیا در ملبورن و کانبرا تاسیس شد، در ۱۳۳۹ نخستین داروی ضدبارداری خوراکی به نام انوید به بازار عرضه شد، و در ۱۳۸۰ خورشیدی ۱۲۹ نفر در جریان درگیری‌های بعد از بازی فوتبال در غنا کشته شدند.

این روز در ضمن با نمایش‌ها و آیینهای مربوط به آن پیوندی داشته است. در نوزدهم اردیبهشت ۱۰۴۱ نخستین نمایش خیمه‌شب‌بازی که در آن پانچ و جودی حضور داشتند در انگلستان اجرا شد، و اینها دو شخصیت عروسکی هستند که هنوز هم محبوبیت زیادی بین کودکان و مردم دارند. در ۱۲۶۶ بوفالو بیل اولین نمایش خود درباره‌ی غرب وحشی را در لندن بر صحنه برد و تصویری رمانتیک و در ضمن تخیلی از آمریکا را در ذهن اروپاییان پدید آورد که تا به امروز دوام آورده است. در ۱۳۳۷ فیلم سرگیجه‌ی هیچکاک اکران شد و در ۱۳۹۴ روسها بزرگترین رژه‌ی تاریخ را در روز بزرگداشت پیروزی‌شان در جنگ جهانی دوم در میدان سرخ مسکو اجرا کردند. در این برنامه نیم میلیون نفر رژه رفتند!

یکی از زادگان نامدار نوزدهم اردیبهشت آدام اوپل موسس کمپانی اوپل (۱۲۱۶) است و از زمره‌ی رفتگان این روز می‌توان از فریدریش شیلر شاعر آلمانی (۱۱۸۴) و ژوزف لویی گی‌لوساک فیزیکدان فرانسوی (۱۲۲۹) یاد کرد.

